

Opinia Komitetu Regionów w sprawie Zalecenia Komisji Europejskiej w sprawie postępów Turcji na drodze do członkostwa w UE

(2006/C 31/03)

KOMITET REGIONÓW,

uwzględniając komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego „Zalecenie Komisji Europejskiej w sprawie postępów Turcji na drodze do członkostwa w UE” (COM(2004) 656 wersja ostateczna);

uwzględniając decyzję Komisji Europejskiej z dnia 29 listopada 2004 r. o zasięgnięciu jego opinii zgodnie z art. 265 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską;

uwzględniając decyzję swojego Prezydium z dnia 28 września 2004 r. o powierzeniu Komisji ds. Stosunków Zewnętrznych sporządzenia opinii w sprawie strategii Komisji Europejskiej dotyczącej postępów poczynionych w procesie rozszerzenia;

uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej z dnia 17 grudnia 2004 r., ustalające datę rozpoczęcia negocjacji w sprawie przystąpienia Turcji na 3 października 2005 r.; konkluzje z posiedzenia Rady Europejskiej w Salonikach w dniach 19-20 czerwca 2003 r.; konkluzje z posiedzenia Rady Europejskiej w Kopenhadze w dniach 12-13 grudnia 2002 r. oraz konkluzje z posiedzenia Rady Europejskiej w Helsinkach w dniach 10-11 grudnia 1999 r.;

uwzględniając opinię Parlamentu Europejskiego w sprawie raportu okresowego oraz zalecenie Komisji Europejskiej dotyczące postępów Turcji na drodze do członkostwa w UE (COM(2004) 656 wersja ostateczna), A6-0063/2004 końcowy;

uwzględniając swoją rezolucję z dnia 18 listopada 2004 r. w sprawie otwarcia negocjacji akcesyjnych z Turcją (CdR 476/2004);

uwzględniając konkluzje z konferencji tureckich lokalnych władz samorządowych i Komisji ds. Stosunków Zewnętrznych z dnia 11 października 2004 r. w Ankarze, tzw. Deklarację ankarскую (CdR 477/2004);

uwzględniając Europejską Kartę Samorządu Terytorialnego, którą Turcja ratyfikowała w 1992 roku;

uwzględniając swój projekt opinii (CdR 495/2004 rev. 1) przyjęty w dniu 26 kwietnia 2005 r. przez Komisję ds. Stosunków Zewnętrznych (sprawozdawca: Helena LUND, radna gminy Farum, DK/PES);

uwzględniając chęć wyrażenia opinii z perspektywy lokalnej i regionalnej w sprawie postępów Turcji na drodze do przystąpienia;

a także mając na uwadze, co następuje:

1. Decyzja Rady o rozpoczęciu negocjacji w dniu 3 października 2005 roku otworzyła przed Turcją europejskie perspektywy na przyszłość, jednakże potrzebny jest dalszy znaczący postęp. Cele i wyniki negocjacji muszą pozostawać otwartym zagadnieniem.
2. Turcja przeżywa obecnie czas radykalnych zmian, rozciągających się również na sferę wartości. Dzięki temu mogłaby ona stać się ważnym wzorem dla krajów Bliskiego Wschodu, krajem w prze-ważającej mierze muzułmańskim, w którym urzeczywistniane są takie podstawowe wartości, jak wolność, demokracja, poszanowanie dla praw człowieka, podstawowe wolności i państwo prawa.

3. Władze tureckie zniosły karę śmierci, wprowadziły politykę „zero tolerancji” wobec tortur, zniosły różnorodne ograniczenia wolności poglądów i zgromadzeń, jak również ograniczenia swobody religijnej, a wszystkim tureckim obywatelom, w tym obywatelom pochodzenia kurdyjskiego, przyznano pewne prawa kulturalne. Ponadto podjęto kroki mające na celu zwalczanie korupcji w aparacie administracyjnym. Wysiłki te należy zwiększyć na wszystkich szczeblach władzy i administracji. Nie do przyjęcia jest również jakakolwiek przemoc fizyczna i psychiczna wobec kobiet.
4. Turcja jest państwem centralistycznym, w którym wybieranym przedstawicielom na poziomie lokalnym i regionalnym przysługują jedynie niewielkie uprawnienia. Ponadto państwo może, poprzez rozległe i umocowane w ustawodawstwie instrumentarium, kontrolować lokalne władze samorządowe. W wielu dziedzinach mianowany przez państwo urzędnik, w tym gubernator, ma więcej władzy niż przedstawiciele narodu wybierani na szczeblu lokalnym i regionalnym. Nadzór administracyjny nad lokalnymi władzami samorządowymi sprawuje minister spraw wewnętrznych i gubernatorzy 81 prowincji.
5. Komisja zaproponowała strategię opartą na trzech filarach. W pierwszym filarze chodzi o współpracę mającą na celu wzmocnienie oraz wsparcie procesu reform w Turcji, zwłaszcza jeśli chodzi o trwałe wypełnienie politycznych aspektów kryteriów kopenhaskich. Drugi filar obejmuje szczególne wymagania dotyczące przebiegu negocjacji w sprawie przystąpienia Turcji. Do trzeciego filaru zalicza się poszerzony dialog polityczno-kulturowy pomiędzy Państwami Członkowskimi UE a Turcją. Pomoc i wsparcie przy budowaniu tureckiego społeczeństwa obywatelskiego muszą być postrzegane jako ważny element w ramach ewentualnego przystąpienia Turcji.
6. Komitet koncentruje się na tych dziedzinach, które leżą w zakresie kompetencji regionalnych i lokalnych władz terytorialnych; aktywny udział KR-u powinien dotyczyć zagadnień praktycznych, które mogą zostać rozwiązane w ramach konkretnej współpracy pomiędzy lokalnymi i regionalnymi partnerami w UE i Turcji. Tutaj użyteczne mogłyby się okazać doświadczenia zdobyte w odniesieniu do projektów twinningowych i projektów budowy potencjału administracyjnego,

na 60. sesji plenarnej w dniach 6 i 7 lipca 2005 r. (posiedzenie z dnia 6 lipca) przyjął następującą opinię:

1. Stanowisko Komitetu Regionów

KOMITET REGIONÓW

1.1 **podkreśla**, że Turcję obowiązywać będą te same kryteria przystąpienia, co inne kraje kandydujące i **z zadowoleniem przyjmuje** reformy przeprowadzone w minionych latach przez rząd turecki. Reformy te przyczyniły się do spełnienia w dostatecznym stopniu kryteriów kopenhaskich, TYM SAMYM umożliwiły decyzję o OTWARCIU NEGOCJACJI W SPRAWIE PRZYSTĄPIENIA TURCJI DO UE.

1.2 **przyznaje**, że w ostatnich latach, a zwłaszcza po wyborach w roku 2002, Turcja przeprowadziła więcej reform niż w poprzednich dziesięcioleciach. Parlament turecki przyjął liczne pakiety reform, m.in. plan działania związany z reformą administracyjną, jak również wiele ustaw, dekretów i zarządzeń mających na celu wdrożenie tych reform. **Zauważa** jednak, że niektóre z nich nie mogły wejść w życie, ponieważ prezydent zgłosił wobec nich weto;

1.3 **przyznaje**, że Turcja poczyniła znaczne postępy w sferze reform politycznych, wprowadzając między innymi daleko idące zmiany konstytucji i prawa, które doprowadziły do reorganizacji systemu politycznego i prawnego;

1.4 **zwraca jednak uwagę**, że nie przyjęto jeszcze wszystkich aktów prawnych;

1.5 **podkreśla**, że Turcja powinna zadbać jeszcze o to, by planowane ustawodawstwo faktycznie wchodziło w życie i było przede wszystkim odpowiednio wdrażane oraz by naruszenia praw człowieka były skutecznie ścigane. Republika Cypru musi przed rozpoczęciem negocjacji zostać uznana przez Turcję zgodnie z zasadami prawa międzynarodowego.

1.6 **zwraca uwagę**, że Turcja jest krajem o dużych rozbieżnościach między regionami, co stanowi dodatkowe wyzwanie dla zapewnienia korzystnego rozwoju całego kraju;

1.7 **uważa**, że po przeprowadzeniu odpowiednich konsultacji z organizacjami samorządu terytorialnego i zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego należy jak najszybciej przyjąć pakiet reform dotyczących sektora publicznego;

1.8 **oświadcza**, że chciałby konstruktywnie przyczynić się do wdrożenia trójfilarowej strategii Komisji, a zwłaszcza trzeciego filaru, którego celem jest poszerzony dialog polityczno-kulturowy pomiędzy Państwami Członkowskimi UE a Turcją. Społeczeństwo obywatelskie oraz władze lokalne i regionalne powinny odgrywać w nim ważną rolę, stąd tak niezbędne jest, aby Komisja ten dialog wyeksponowała, podejmując konkretne działania na rzecz jego skuteczności;

1.9 **z zadowoleniem przyjmuje** zwiększony udział społeczeństwa obywatelskiego w życiu społecznym oraz **podkreśla** konieczność wspierania dalszego rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, co obejmuje także prawo do zgromadzeń;

1.10 **uważa**, że pogłębienie współpracy oraz wymiany informacji i najlepszych praktyk na poziomie lokalnym i regionalnym sprzyja demokracji i rozwojowi społeczno-gospodarczemu;

1.11 **wskazuje** na następujące dziedziny, w których lokalne i regionalne władze terytorialne mogą przyczynić się do przygotowania Turcji do przystąpienia do UE:

- a. podnoszenie kwalifikacji i organizacja administracji publicznej, szczególnie regionalnej i lokalnej;
- b. zarządzanie administracyjne służbami publicznymi;
- c. rozwój regionalny i zagospodarowanie przestrzenne;
- d. planowanie miast;
- e. rolnictwo, rybołówstwo i rozwój obszarów wiejskich;
- f. środowisko naturalne, zarządzanie zasobami naturalnymi oraz ochrona cywilna;
- g. subregionalny wymiar transportu i energii;
- h. działania promujące sektor MŚP;
- i. działania na rzecz zatrudnienia;
- j. działania na rzecz równości szans oraz polityka znosząca wszelkie formy dyskryminacji ze względu na płeć jak i na pochodzenie etniczne;
- k. inicjatywy w dziedzinie kultury i sportu;
- l. działania na rzecz ochrony i promowania dziedzictwa kulturowego;
- m. działania na rzecz zbliżenia społecznego;
- n. edukacja i kształcenie zawodowe;
- o. opieka zdrowotna i ochrona społeczna;
- p. zarządzanie migracją, polityka przyjmowania i integrowania imigrantów;
- q. mieszkalność;
- r. działania na rzecz bezpieczeństwa;
- s. procedury dotyczące przetargów publicznych;
- t. demokracja na szczeblu lokalnym i zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego;

1.12 **zwraca uwagę** na fakt, że wzmocnienie rozwoju lokalnego i regionalnego ma ogromne znaczenie dla wspierania postępu gospodarczego i społecznego wszystkich obszarów Turcji i z tego punktu widzenia uważa, że należy promować i pobudzać proces przekazywania kompetencji państwowych samorządom terytorialnym;

1.13 **podkreśla** potrzebę zaangażowania samorządu terytorialnego na jak najwcześniejszym etapie procesu przystąpienia oraz objęcia wysokim **priorytetem kwestii związanych z ochroną środowiska naturalnego**, jako jednej z kluczowych dziedzin dorobku prawnego UE, która ma duże znaczenie na szczeblu regionalnym i lokalnym; **zauważa**, że osiągnięto pewne postępy w zakresie ochrony środowiska, a także rozbudowano zdolności administracyjne, jednak, mając szczególnie na uwadze lepszą koordynację zaangażowanych organów administracji, konieczne jest kontynuowanie tego procesu;

1.14 **jest zdania**, że skoro znaczna część prawodawstwa UE jest wdrażana przez organy administracji lokalnej i regionalnej, to właśnie im przypada szczególnie ważna rola w związku z ewentualnym przystąpieniem Turcji do UE. Poprzez ścisłą współpracę na poziomie projektów, lokalne i regionalne władze samorządowe Państw Członkowskich UE mogą wnieść wkład w realizację reform i wdrożenie dorobku prawnego Wspólnoty na szczeblu lokalnym i regionalnym;

1.15 **potwierdza** istnienie szczególnych wyzwań wynikających z członkostwa Turcji, odnoszących się do przyszłego funkcjonowania wspólnej polityki rolnej, polityki spójności oraz swobody przepływu pracowników;

1.16 **popiera** uwagi Komisji co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania, określenia planu wdrożenia oraz ram budżetowo-finansowych;

1.17 **pragnie**, tak jak w przypadku poprzednich krajów kandydujących do członkostwa, zacieśnienia dialogu z władzami samorządowymi w Turcji;

1.18 **podkreśla**, jak ważna jest polityka „zerowej tolerancji” w stosunku do tortur i znęcania się, zagwarantowanie praw i wolności wszystkim mniejszościom, szacunek dla wszystkich religii, w tym równy status prawny wszystkich religii, absolutne potępienie dyskryminacji i przemocy wobec kobiet, jak również przestrzeganie standardów MOP w odniesieniu do pracy dzieci;

1.19 **zwraca uwagę** na to, jak ważne jest wzmocnienie zdolności administracyjnej na poziomie lokalnym i regionalnym, aby można było zapewnić skuteczne wdrażanie i stosowanie prawa UE.

1.20 **uważa**, że rząd Turcji jest jednoznacznie obowiązany uznać w pełni i bez zastrzeżeń wszystkie Państwa Członkowskie Unii Europejskiej oraz — bez żadnych warunków wstępnych — przestrzegać praw człowieka oraz wolności jednostki w odniesieniu do wszystkich obywateli europejskich bez wyjątku.

2. Zalecenia Komitetu Regionów

KOMITET REGIONÓW

2.1 **wzywa** Komisję do aktywnego włączenia lokalnych i regionalnych władz samorządowych we wdrażanie jej strategii trzech filarów, zwłaszcza jednak w zakresie trzeciego filaru, który powinien służyć rozwijaniu szerokiego politycznego i kulturowego dialogu pomiędzy społeczeństwami Państw Członkowskich UE i Turcji;

2.2 **sugeruje** Komisji rozpoczęcie kampanii informacyjnej w ścisłej współpracy z władzami lokalnymi i regionalnymi na rzecz informowania obywateli UE o stosunkach z Turcją oraz wspieranie programów wymiany, które przyczynią się do wzrostu wzajemnego zrozumienia pomiędzy obywatelami UE a społeczeństwem tureckim;

2.3 **zachęca** Komisję do korzystania z doświadczeń władz lokalnych i regionalnych z budowania demokracji na szczeblu regionalnym oraz z tworzenia lokalnej i regionalnej administracji;

2.4 **zaleca** Komisji naświetlenie w następnym raporcie dotyczącym Turcji na koniec 2005 roku także roli władz lokalnych i regionalnych w Turcji, a zwłaszcza postulowanie stworzenia niezależnego szczebla poniżej poziomu narodowego, co znalazłoby wyraźne odbicie w planowaniu strategii określających priorytety rozwoju regionalnego oraz w późniejszej realizacji programów w ramach Funduszu Strukturalnego UE i innych inicjatyw na rzecz rozwoju regionalnego;

2.5 **wzywa** do powołania wspólnego komitetu konsultacyjnego składającego się reprezentantów samorządów lokalnych i regionalnych Turcji oraz z reprezentantów Komitetu Regionów, w oparciu o doświadczenia poprzednich państw kandydujących;

2.6 **zaleca** rządowi tureckiemu przyspieszenie reformy decentralizacji administracji publicznej, jako że jest to główny element rozwoju ekonomiczno-społecznego tego obszaru, i wdrożenie jej możliwie najszybciej, w sposób nieodwołalny i trwały;

2.7 **jest zdania**, że właściwym władzom terytorialnym powinny zostać przyznane zasoby finansowe i ludzkie niezbędne do przeprowadzenia reform i że **jednocześnie należy zwracać szczególną uwagę** na gospodarczy i społeczny rozwój regionów Turcji znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji;

2.8 **jest przekonany**, że fundusze strukturalne i Fundusz Spójności mogą pomóc tureckim regionom w rozwoju społeczno-gospodarczym, a zwłaszcza regionom położonym w południowo-wschodniej części kraju;

2.9 **wymaga** zatem, aby podjęte zostały konkretne inicjatywy mające na celu wsparcie zdolności administracyjnych lokalnych i regionalnych władz w wykorzystywaniu środków z funduszy strukturalnych; jednocześnie prosi rząd turecki o udostępnienie wymaganych środków na współfinansowanie;

2.10 **zachęca**, by przekazać wybieranym przedstawicielom na poziomie lokalnym i regionalnym większe uprawnienia i więcej zadań oraz by odpowiednio zwiększyć wysokość środków publicznych przeznaczonych dla władz lokalnych i regionalnych;

2.11 **wzywa** do ustanowienia ram prawnych dla polityki rozwoju regionalnego;

2.12 **apeluje** do rządu tureckiego o przyjęcie środków zaradczych, które zagwarantują, że Turcja — także na poziomie lokalnym i regionalnym — będzie w stanie wdrożyć prawo Unii Europejskiej;

2.13 **wzywa** Turcję do podjęcia wszelkich koniecznych działań celem wyeliminowania obaw wyrażonych w zaleceniu Komisji, zwłaszcza w odniesieniu do kwestii poszanowania praw człowieka oraz pełnego korzystania z podstawowych praw i wolności przez wszystkich, w tym także przez mniejszości;

2.14 **nawołuje** rząd Turcji do wspierania zasady samorządu lokalnego i regionalnego zgodnie z Kartą Samorządu Terytorialnego oraz zagwarantowania obywatelom pełnego i bezpośredniego uczestnictwa;

2.15 **oczekuje**, że Rząd Turecki wywiąże się ze swej deklaracji ratyfikowania Protokołu w sprawie dostosowania Układu z Ankary przed faktycznym rozpoczęciem negocjacji akcesyjnych;

2.16 **nawołuje** Turcję do respektowania w pełni prawa międzynarodowego oraz zasad dobrego sąsiedztwa.

2.17 **zamierza** w przyszłości przedstawiać przy stosownych okazjach swoje poglądy na temat akcesji Turcji z perspektywy lokalnej i regionalnej oraz wzywa Komisję Europejską do zasięgnięcia opinii Komitetu przy okazji prac nad kolejnymi raportami okresowymi.

Bruksela, 6 lipca 2005 r.

Przewodniczący
Komitetu Regionów
Peter STRAUB